

АНАЛІЗ РЕГУЛЯТОРНОГО ВПЛИВУ
проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження
Порядку надання державної субсидії розповсюджувачам видавничої
продукції (книжкової продукції)»

I. Визначення проблеми

За останні 10 років в Україні спостерігається стрімка динаміка зменшення кількості розповсюджувачів книговидавничої продукції. Так, згідно даних Державної служби статистики України у 2010 році налічувалось більш ніж 3 тисячі діючих суб'єктів господарювання, що провадили свою діяльність за КВЕДом : 4761 (роздрібна торгівля книгами в спеціалізованих магазинах). Станом на 2020 рік їх кількість скоротилась більш ніж в два рази та становить 1406 суб'єкти господарювання.

Останнім часом відповідна тенденція до скорочення кількості розповсюджувачів книговидавничої продукції не лише зберігається, а й прискорюється через поширення на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, а також у зв'язку зі збройною агресією Російської Федерації проти України.

Книга є одним з головних культурних продуктів, а читання книг - необхідною умовою розвитку людського капіталу. Саме розвинута мережа книгорозповсюджувачів в Україні може забезпечити необхідний доступ населення до книговидавничої продукції та спонукати населення до читання книжок.

За останні роки зберігається тенденція до зменшення відсотку читаючого населення в Україні. Зазначена проблема провокується, зокрема, економічними чинниками та браком коштів для задоволення власних культурних потреб. Однак, важливими чинниками є також брак мотивації, відсутність культури читання, неможливість придбати книгу відповідно до своїх потреб, недоступність книгарень (нерозвинутість мережі розповсюджувачів книговидавничої продукції).

Так, з метою врегулювання окресленої проблеми та підтримки книговидавничої діяльності, було розроблено та прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо стимулювання розвитку українського книговидання і книгорозповсюдження» від 19 червня 2022 року № 2313-ІХ (далі – Закон № 2313) який значно розширив напрями діяльності державної установи «Український інститут книги» (далі – Інститут).

Відповідно до Закону № 2313 на Інститут покладено функцію щодо підтримки розповсюджувачів видавничої продукції (книжкової продукції)

шляхом надання державної субсидії на відшкодування витрат на найм або піднайм (оренду або суборенду) нерухомого майна (будівель, споруд, приміщень, їх окремих частин) (далі - об'єкт оренди), що використовується як спеціалізований магазин для торгівлі книгами.

Статтею 8² Закону № 2313 передбачено, що суб'єкти видавничої справи, які відповідатимуть визначеним цим Законом вимогам (зокрема, продаватимуть книги українською мовою та/або мовами ЄС і мовами корінних народів України з використанням РРО у книгарнях) отримають гарантоване право на державну субсидію для відшкодування кваліфікаційних витрат на оренду приміщення. Зазначена субсидія надаватиметься щоквартально, починаючи з першого кварталу 2023 року, на книгарні, що відповідають встановленим вимогам, на підставі звернень книгорозповсюджувачів до Інституту у встановленому законом порядку.

Також пунктом 5 розділу II Закону № 2313 Кабінетові Міністрів України доручено протягом двох місяців з дня опублікування цього Закону забезпечити розроблення та затвердження нормативно-правових актів, що впливають із цього Закону.

До прийняття Закону № 2313 чинним законодавством України не було передбачено діючих механізмів підтримки книгорозповсюджувачів, тому запровадження механізму надання державної субсидії розповсюджувачам книговидавничої продукції сприятиме розширенню мережі книгарень, створить передумови для збільшення кількості читаючого населення.

Реалізація проєкту регуляторного акта вплине на:

Групи (підгрупи)	Так	Ні
Громадяни	+	
Держава	+	
Суб'єкти господарювання, у тому числі суб'єкти малого підприємництва	+	

Врегулювання існуючої проблеми не можливе за допомогою ринкових механізмів, оскільки вирішення проблеми потребує саме державної фінансової підтримки суб'єктів господарювання.

Також проблема не може бути розв'язана за допомогою діючих регуляторних актів, оскільки вони відсутні.

II. Цілі державного регулювання

Основною ціллю державного регулювання, яка буде досягнута, в тому числі, завдяки прийняттю запропонованого регуляторного акта, є забезпечення впровадження фінансового інструменту державної підтримки мережі книгорозповсюджувачів в Україні шляхом врегулювання порядку надання державної субсидії розповсюджувачам книговидавничої продукції.

Передбачається, що надання субсидій розповсюджувачам книговидавничої продукції, сприятиме розширенню мережі книгарень та створить передумови для збільшення кількості читаючого населення

III. Визначення та оцінка альтернативних способів досягнення цілей

1. Визначення альтернативних способів

Вид альтернативи	Опис альтернативи
Альтернатива 1. Відсутність регулювання (збереження ситуації, яка існує на цей час)	Відсутність будь-яких фінансових інструментів державної підтримки для книгорозповсюджувачів (регуляція відбувається ринковими механізмами), стан мережі продовжує занепадати
Альтернатива 2. Створення фінансових стимулів	Впровадження субсидії розповсюджувачам книговидавничої продукції, як виду фінансового стимулу

2. Оцінка вибраних альтернативних способів досягнення цілей

Оцінка впливу на сферу інтересів держави.

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
------------------	--------	---------

Альтернатива 1 Відсутність регулювання (збереження ситуації, яка існує на цей час)	Економія коштів державного бюджету	Зменшення кількості суб'єктів господарювання, що провадять діяльність у книгорозповсюджувальній сфері
Альтернатива 2 Створення фінансових стимулів	Збільшення кількості нових суб'єктів підприємництва та розвиток існуючих, збільшення надходжень до бюджету у вигляді сплати податків та інших обов'язкових платежів.	Прогнозуються витрати у розмірі державної фінансової підтримки у вигляді субсидій

Оцінка впливу на сферу інтересів громадян.

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 Відсутність регулювання (збереження ситуації, яка існує на цей час)	Відсутні	Відсутні
Альтернатива 2 Створення фінансових стимулів	Покращення доступності до книжкової продукції як результату розширення мережі книгорозповсюджувачів в Україні (покращення споживчого вибору)	Відсутні

Оцінка впливу на сферу інтересів суб'єктів господарювання

Згідно даних Державної служби статистики України кількість діючих суб'єктів господарювання в Україні у 2020 році (за КВЕДом 47.61 : Роздрібна торгівля книгами в спеціалізованих магазинах) становила 1406 одиниці,

Показник	Великі	Середні	Малі	Мікро	Разом
Кількість суб'єктів господарювання, що підпадають під дію регулювання, одиниць	-	-	6	1400 (200*)	1406 (200)
Питома вага групи у загальній кількості, відсотків	-	-	0,42%	99,58%	100%

**оскільки звернення для одержання державної підтримки є правом суб'єктів господарювання, а не їх обов'язком, фактично під дію регулювання підпадають тільки ті суб'єкти господарювання, які виявили бажання звернутися за відповідною державною підтримкою. Очікується, що щороку кількість таких суб'єктів господарювання не перевищить 15% від загальної кількості суб'єктів. В подальшому розрахунок витрат здійснюється з урахуванням цього припущення.*

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
Альтернатива 1 Відсутність регулювання (збереження ситуації, яка існує на цей час)	Відсутні	Відсутні
Альтернатива 2 Створення фінансових стимулів	Відшкодування витрат на найм або піднайм (оренду або суборенду) нерухомого майна, що використовується як	Відсутні

Вид альтернативи	Вигоди	Витрати
	спеціалізований магазин для торгівлі книгами	

IV. Вибір найбільш оптимального альтернативного способу досягнення цілей

Рейтинг результативності (досягнення цілей під час вирішення проблеми)	Бал результативності (за чотирибальною системою оцінки)	Коментарі щодо присвоєння відповідного бала
Альтернатива 1 Відсутність регулювання (збереження ситуації, яка існує на цей час)	1	Така альтернатива не сприятиме досягненню цілей державного регулювання. Проблема зазначена у розділі I цього Аналізу залишається не вирішеною
Альтернатива 2 Створення фінансових стимулів	3	Така альтернатива є оптимальною та дозволить вирішити описану проблему та досягти поставленої мети щодо підтримки та розвитку мережі книгорозповсюджувачів.

Рейтинг результативності	Вигоди (підсумок)	Витрати (підсумок)	Обґрунтування відповідного місця альтернативи у рейтингу
Альтернатива 1 Відсутність регулювання (збереження ситуації, яка існує на цей час)	Економія коштів державного бюджету	У разі залишення існуючої на даний момент ситуації без змін, прогнозується зменшення кількості відповідних суб'єктів підприємництва та зменшення надходжень до бюджету у вигляді сплати податків та інших обов'язкових платежів	У разі залишення існуючої на даний момент ситуації без змін проблема продовжуватиме існувати, що не сприятиме її вирішенню
Альтернатива 2 Створення фінансових стимулів	Сприяння розвитку людського капіталу країни, збільшення кількості нових суб'єктів підприємництва та розвиток існуючих, збільшення надходжень до бюджету у вигляді сплати податків та інших обов'язкових платежів	Прогнозуються витрати у розмірі державної фінансової підтримки у вигляді субсидій	У разі прийняття проекту постанови відповідні цілі будуть досягнуті повною мірою, а також вирішена проблематика

Рейтинг	Аргументи щодо переваги обраної альтернативи/причини відмови від альтернативи	Оцінка ризику зовнішніх чинників на дію запропонованого регуляторного акта
Альтернатива 1 Відсутність регулювання (збереження ситуації, яка існує на цей час)	Зазначена альтернатива не сприятиме вирішенню проблеми, що існує щодо зменшення кількості мережі книгорозповсюджувачів	Відсутні
Альтернатива 2 Створення фінансових стимулів	Обрана альтернатива сприяє створенню нового або розвитку існуючого бізнесу, створенню нових робочих місць, відновленню економічної активності, а також розвитку людського капіталу	Відсутні

V. Механізми та заходи, які забезпечать розв'язання визначеної проблеми

Для вирішення проблеми, зазначеної у розділі I Аналізу, та досягнення цілей проєктом акта передбачено механізм розв'язання проблем шляхом його прийняття. Запропонованим проєктом акта передбачається врегулювати проблему щодо зменшення кількості книгорозповсюджувачів в Україні шляхом впровадження надання субсидій на відшкодування витрат на найм або піднайм (оренду або суборенду) нерухомого майна, що використовується як спеціалізований магазин для торгівлі книгами.

VI. Оцінка виконання вимог регуляторного акта залежно від ресурсів, якими розпоряджаються органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування, фізичні та юридичні особи, які повинні проваджувати або виконувати ці вимоги

Для впровадження та виконання вимог регуляторного акта органи виконавчої влади чи органи місцевого самоврядування не будуть нести додаткові витрати.

Державне регулювання не передбачає утворення нового державного органу (або нового структурного підрозділу діючого органу).

Відповідно, розрахунок витрат на виконання вимог регуляторного акта для органів виконавчої влади чи органів місцевого самоврядування згідно з додатком 3 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта не проводився.

Розрахунок витрат на одного суб'єкта господарювання великого і середнього підприємництва (додаток 2 до Методики проведення аналізу впливу регуляторного акта) не проводився, оскільки питома вага суб'єктів малого (мікро) підприємництва складає 100 %.

Проведено розрахунок витрат суб'єктів малого (мікро) підприємництва (додаток 4 – Тест малого підприємництва),

Тест

малого підприємництва (М-Тест)

1. Консультації з представниками мікро- та малого підприємництва щодо оцінки впливу регулювання.

Консультації щодо визначення впливу запропонованого регулювання на суб'єктів малого підприємництва та визначення детального переліку процедур, виконання яких необхідно для здійснення регулювання, проведено розробником протягом травня-червня 2022 року в рамках роботи робочої підгрупи “Книговидання та бібліотеки” робочої групи “Культура та інформаційна політика” при Національній раді з відновлення України від наслідків війни, створеної відповідно до Указу Президента України від 21 квітня 2022 року № 266/2022

Порядковий номер	Вид консультації (публічні консультації прями (круглі столи, наради, робочі зустрічі тощо), інтернет-консультації прями (інтернет-форуми, соціальні мережі тощо), запити (до підприємців, експертів, науковців тощо)	Кількість учасників консультацій, осіб	Основні результати консультацій (опис)
1	Робочі зустрічі	10	Обговорено та узгоджено основні положення проекту регуляторного акта

2	Електронні консультації з обговорено проект громадськістю	0	
---	---	---	--

2. Вимірювання впливу регулювання на суб'єктів малого підприємництва (мікро- та малі):

кількість суб'єктів малого (мікро) підприємництва, на яких поширюється регулювання: 1406 (200*) одиниць;

питома вага суб'єктів малого підприємництва у загальній кількості суб'єктів господарювання, на яких проблема справляє вплив - 100 (відсотків).

**оскільки звернення для одержання державної підтримки є правом суб'єктів господарювання, а не їх обов'язком, фактично під дію регулювання підпадають тільки ті суб'єкти господарювання, які виявили бажання звернутися за відповідною державною підтримкою. Очікується, що щороку кількість таких суб'єктів господарювання не перевищить 15% від загальної кількості суб'єктів. В подальшому розрахунок витрат здійснюється з урахуванням цього припущення.*

3. Розрахунок витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання вимог регулювання

№	Найменування оцінки	У перший рік (стартовий рік впровадження регулювання)	Періодичні (за наступний рік)	Витрати за п'ять років
Оцінка "прямих" витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання регулювання				
1	Придбання необхідного обладнання (пристроїв, машин, механізмів) Формула: кількість необхідних одиниць обладнання X вартість одиниці	0,00 (витрати відсутні)	0,00 (витрати відсутні)	0,00 (витрати відсутні)

2	<p>Процедури перевірки та/або постановки на відповідний облік у визначеному органі державної влади чи місцевого самоврядування</p> <p><i>Формула:</i> <i>прямі витрати на процедури перевірки (проведення первинного обстеження) в органі державної влади + витрати часу на процедуру обліку (на одиницю обладнання) X вартість часу суб'єкта малого підприємництва (заробітна плата) X оціночна кількість процедур обліку за рік) X кількість необхідних одиниць обладнання одному суб'єкту малого підприємництва</i></p>	0,00 (витрати відсутні)	0,00 (витрати відсутні)	0,00 (витрати відсутні)
3	<p>Процедури експлуатації обладнання (експлуатаційні витрати - витратні матеріали)</p> <p><i>Формула:</i> <i>оцінка витрат на експлуатацію обладнання (витратні матеріали та ресурси на одиницю обладнання на рік) X кількість необхідних одиниць обладнання одному суб'єкту малого підприємства</i></p>	0,00 (витрати відсутні)	0,00 (витрати відсутні)	0,00 (витрати відсутні)
4	<p>Процедури обслуговування обладнання (технічне обслуговування)</p> <p><i>Формула:</i> <i>оцінка вартості</i></p>	0,00 (витрати відсутні)	0,00 (витрати відсутні)	0,00 (витрати відсутні)

	<i>процедури обслуговування обладнання (на одиницю обладнання) X кількість процедур технічного обслуговування на рік на одиницю обладнання X кількість необхідних одиниць обладнання одному суб'єкту малого підприємництва</i>			
5	Інші процедури	0,00 (витрати відсутні)	0,00 (витрат и відсутн і)	0,00 (витрати відсутні)
6	Разом, гривень <i>Формула: (сума рядків 1 + 2 + 3 + 4 + 5)</i>	0,00	0,00	0,00
7	Кількість суб'єк тів господарювання, що повинні виконати вимог и регулювання, одиниць <i>* очікується, що щороку кількість суб'єктів господарювання, що звернулись за відповідною державною підтримкою не перевищить 15% від загальної кількості</i>	200	200	200
8	Сумарно, гривень <i>Формула: відповідний стовпчик "разом" X кількість суб'єктів малого підприємництва, що повинні виконати вимоги регулювання (рядок 6 X рядок 7)</i>	0,00	0,00	0,00
Оцінка вартості адміністративних процедур суб'єктів малого підприємництва щодо виконання регулювання та звітування				

9	<p>Процедури отримання первинної інформації про вимоги регулювання</p> <p>Формула: <i>витрати часу на отримання інформації про регулювання, отримання необхідних форм та заявок X вартість часу суб'єкта малого підприємництва (заробітна плата) X оціночна кількість форм</i></p>	<p>0,5 год. (час, який витрачається суб'єктом господарювання на пошук нормативно-правового акта в мережі Інтернет та ознайомлення з ним) X 40,46 грн* = 20,23 грн</p>	<p>0,00 грн(припускається, що суб'єкти господарювання ознайомлюються з вимогами регулювання лише в перший рік)</p>	20,23 грн
10	<p>Процедури організації виконання вимог регулювання</p> <p>Формула: <i>витрати часу на розроблення та впровадження внутрішніх для суб'єкта малого підприємництва процедур на впровадження вимог регулювання X вартість часу суб'єкта малого підприємництва (заробітна плата) X оціночна кількість внутрішніх процедур</i></p>	<p>2 год. (середній час, який витрачається суб'єктом господарювання на підготовку пакету документів для подання на розгляд) x 40,46 грн* = 80,92 грн</p>	0,00 грн	80,92 грн
11	<p>Процедури офіційного звітування</p> <p>Формула: <i>Формула: витрати часу на отримання інформації про порядок звітування щодо регулювання, отримання необхідних форм та визначення органу, що приймає звіти та місця звітності + витрати часу на заповнення звітних форм + витрати часу на передачу звітних форм (окремо за засобами передачі інформації з оцінкою кількості суб'єктів, що користуються формами засобів - окремо електронна звітність, звітність до органу, поштовим зв'язком тощо) + оцінка витрат часу на корегування (оцінка природного рівня помилок)) X вартість часу суб'єкта малого</i></p>	0,00 грн	0,00 грн	0,00 грн

	<i>підприємництва (заробітна плата) X оціночна кількість оригінальних звітів X кількість періодів звітності за рік</i>			
12	Процедури щодо забезпечення процесу перевірок <i>Формула: витрати часу на забезпечення процесу перевірок з боку контролюючих органів X вартість часу суб'єкта малого підприємництва (заробітна плата) X оціночна кількість перевірок за рік</i>	2 год. (середній час, який витрачається відповідним органом влади для здійснення перевірки) X 40,46 грн* = 80,92 грн	2 год. (середній час, який витрачається відповідним органом влади для здійснення перевірки) X 40,46 грн* = 80,92 грн	404,6 грн
13	Інші процедури (уточнити)	0,00 грн	0,00 грн	0,00 грн
14	Разом, гривень <i>Формула: (сума рядків 1 + 2 + 3 + 4 + 5)</i>	182,07 грн	80,92 грн	505,75 грн
15	Кількість суб'єктів малого підприємництва, що повинні виконати вимоги регулювання, одиниць	200**	200**	200**
16	Сумарно, гривень	36414 грн	16184 грн	101150 грн

* У розрахунку вартості 1 часу роботи використано вартість 1 часу роботи, визначену Законом України «Про Державний бюджет України на 2022 рік» - 40,46 грн (з 1 жовтня 2022 року). Джерело отримання інформації: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1928-20#Text>

** оскільки звернення для одержання державної підтримки є правом суб'єктів господарювання, а не їх обов'язком, фактично під дію регулювання підпадають тільки ті суб'єкти господарювання, які виявили бажання звернутися за відповідною державною підтримкою. Очікується, що щороку кількість таких суб'єктів господарювання не перевищить 15% від загальної кількості суб'єктів (1406 суб'єктів).

Бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва.

Державне регулювання не передбачає утворення нового державного органу (або нового структурного підрозділу діючого органу).

Реалізація положень регуляторного акта буде здійснюватися державними службовцями відповідно до посадових обов'язків та не потребує додаткових витрат з державного бюджету.

4. Розрахунок сумарних витрат суб'єктів малого підприємництва, що виникають на виконання вимог регулювання

Порядковий номер	Показник	Перший рік регулювання (стартовий)	За п'ять років
1	Оцінка "прямих" витрат суб'єктів малого підприємництва на виконання регулювання	0,00 грн	0,00 грн
2	Оцінка вартості адміністративних процедур для суб'єктів малого підприємництва щодо виконання регулювання та звітування	36414 грн	101150 грн
3	Сумарні витрати малого підприємництва на виконання запланованого регулювання	36414 грн	101150 грн
4	Бюджетні витрати на адміністрування регулювання суб'єктів малого підприємництва	0,00 (не потребує додаткових витрат)	0,00 (не потребує додаткових витрат)
5	Сумарні витрати на виконання запланованого регулювання	36414 грн	101150 грн

5. Розроблення коригуючих (пом'якшувальних) заходів для малого підприємництва щодо запропонованого регулювання.

Не передбачається розроблення коригуючих (пом'якшувальних) заходів.

VII. Обґрунтування запропонованого строку дії регуляторного акта

Строк дії регуляторного акта встановлюється на необмежений термін. Зміна строку дії регуляторного акта можлива в разі внесення зміни до Закону України «Про державну підтримку книговидавничої справи в Україні» на виконання якого розроблений цей проєкт регуляторного акта.

VIII. Визначення показників результативності дії регуляторного акта

Прогнозними значеннями показників результативності регуляторного акта є:

1. Розмір надходжень до державного та місцевих бюджетів і державних цільових фондів, пов'язаних із дією акта - надходження не передбачаються;
2. Кількість суб'єктів господарювання, на які поширюється дія акта, - 1 406 (200) суб'єкти господарювання;
3. Рівень поінформованості суб'єктів господарювання з основних положень регуляторного акта – 100%.

IX. Визначення заходів, за допомогою яких здійснюватиметься відстеження результативності дії регуляторного акта

Відстеження результативності дії регуляторного акта буде проводитися за допомогою заходів, спрямованих на оцінку стану впровадження регуляторного акта та визначення ефективності та доцільності впровадженого регулювання, шляхом аналізу статистичних показників.

Визначення результативності регуляторного акта буде здійснюватися в два етапи:

- базове відстеження – після набрання актом чинності;
- повторне відстеження – через рік з дня набрання актом чинності;
- періодичне відстеження – раз на три роки, починаючи з дня виконання заходів з повторного відстеження результативності.

Відстеження результативності регуляторного акта буде здійснюватися статистичним методом.

**Міністр культури та
інформаційної політики України**

Олександр ТКАЧЕНКО